

Naziv kolegija	POREDBENO USTAVNO PRAVO I POLITIČKE INSTITUCIJE I	
Nastavnici	Prof.dr.sc. Branko Smerdel; prof.dr.sc. Biljana Kostadinov; izv.prof.dr.sc. Robert Podolnjak; doc.dr.sc. Đorđe Gardašević; doc.dr.sc. Ana Horvat Vuković	
Status kolegija (semestar i redoviti ili fakultativni)	I semestar Obvezni predmet	
Bodovna vrijednost i način izvođenja nastave (predavanja, vježbe, seminar i sl.)	Predavanja	
ECTS koeficijent opterećenja studenta	3	
Broj sati po semestru	15	
Ciljevi kolegija		
<p>Ciljevi kolegija su upoznati doktorande s odabranim aktualnim te složenim pitanjima dijela sadržaja poredbenog ustavnog prava, sagledanog u normativnoj, povijesnoj i komparativnoj perspektivi te u kontekstu provedbene institucionalne, političke i ustavnosudske prakse. Navedena pitanja uključuju: funkcije ustava u demokratskom društvu, kvalifikaciju ustavnog dokumenta kao pravnog i političkog akta, odnos ustava prema pojmovima konstitucionalizma, ustavne vladavine, vladavine prava i pravne države, teorije o prirodnom pravu i društvenom ugovoru, povijesni razvoj ustavnosti, komparativni pregled razvoja ustavnosti na odabranom segmentu relevantnih primjera te ključna obilježja određenih ustavnopravnih (komparativnih) poredaka, izvore ustavnog prava, postupke donošenja i mijenjanja ustava, tumačenje ustava i provedbu ustavnih normi.</p>		
Sadržaj kolegija		
<p>FUNKCIJE USTAVA U DEMOKRATSKOM DRUŠTVU: ustav kao pravni i politički akt, ustavna vladavina i demokracija, ustavna vladavina i sustav upravljanja, vladavina prava i pravna država, konstitucionalizam, borba za pravo, konsolidacija hrvatskog pravnog sustava, tranzicija i konstitucionalizam (ustavni modeli i konstitucionalizam, objektivna ograničenja mogućnosti „tranzicije“), hrvatski pristup konstitucionalizmu: teorija, stanje hrvatskog pravnog sustava: praksa, ustav kao ishodište konsolidacije i stabilizacije pravnog poretka</p> <p>RAZVOJ TEORIJA USTAVNE VLADAVINE: prirodno pravo i društveni ugovor, teorija djelotvorne i odgovorne vlasti</p> <p>RAZVITAK USTAVNOSTI U SVIJETU: povijest ustavnosti, uspostavljanje ustavnog poretka, ustavni trenutak i ustavni proces, metode uspostavljanja ustavnog poretka</p> <p>PREGLED VELIKIH USTAVNIH SUSTAVA: Ustav Sjedinjenih Američkih Država, britanski Ustav, razvitak ustavnosti u Francuskoj, razvoj ustavnosti u Saveznoj Republici Njemačkoj, uspostavljanje samostalne</p>		

Republike Hrvatske (Hrvatska u razdoblju do 1990. godine, uspostava demokratske vlasti u Hrvatskoj, donošenje Ustava iz 1990. godine, osnovne ustavne odluke, uspostava samostalne i suverene Republike Hrvatske), temeljne odrednice ustavnog uređenja Republike Hrvatske (pregled razvitka ustavnog uređenja Republike Hrvatske, Promjena Ustava iz 2010. godine, Izvorišne osnove Ustava kao predmet promjena, Temeljne odredbe Ustava Republike Hrvatske), ustavna tranzicija suvremenih europskih država, demokratska tranzicija, ustavna vladavina i „dobra vladavina“

IZVORI USTAVNOG PRAVA: hijerarhija pravnih propisa, odnos ustavnog i drugih grana prava, ustav kao osnovni izvor ustavnog prava, vrste ustava, ustavni zakoni, organski zakoni, „obični“ zakoni, poslovnici državnih tijela, podzakonski propisi, ustavni običaj, vanjski izvori ustavnog prava

DONOŠENJE I MIJENJANJE USTAVA: supremacija ustava, zabrana mijenjanja ustavnih normi, postupak ustavne promjene, revizijski sustav složene države i državne zajednice, promjena (revizija) Ustava Republike Hrvatske, odredbe Ustava Republike Hrvatske o državnom udruživanju

TUMAČENJE USTAVA: svrha tumačenja ustavnih odredbi, metode tumačenja, gramatička metoda, sistemska metoda, povijesna metoda, teleološka metoda, komparativna metoda, originalizam, sudski aktivizam, metode tumačenja Ustava Republike Hrvatske u praksi Ustavnog suda Republike Hrvatske

PROVEDBA USTAVNIH NORMI: zbiljski ustav, tumačenje i primjena ustavnih odredbi, ustavni tekst, pravna znanosti i svakodnevnica

Očekivani ishodi učenja

INTELEKTUALNE (KOGNITIVNE) VJEŠTINE

Znanje i razumijevanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Prepoznati i definirati aktualne i složene pojmove i koncepte odabranog segmenta sadržaja ustavnog prava u povijesnoj, normativnoj i komparativnoj perspektivi;

Opisati važnost naprednih pojmova i koncepata za ozbiljenje načela vladavine prava, odnosno koncepta konstitucionalizma i ustavne vladavine;

Objasniti različite specifične pojmove koji se koriste u terminologiji poredbenog ustavnog prava.

Primjena

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Rasporediti aktualne i složene pojmove i koncepte sadržaja ustavnog prava u povijesnoj, normativnoj i komparativnoj perspektivi;

Ilustrirati njihovu različitost na raznim praktičnim primjerima (na primjer, sličnosti i razlike pojedinih ustavnih modela; prednosti i nedostaci pojedinih metoda tumačenja ustava itd.);

Interpretirati ustavnopravne i političke učinke različitih komparativnih sustava organizacije političkih i ustavnih institucija, kao i tumačenja i provedbe ustavnih normi;

Demonstrirati specifičnosti hrvatskog i komparativnih sustava organizacije političkih i ustavnih institucija.

Primijeniti stečena saznanja na objašnjavanje strane i domaće ustavne i ustavnosudske prakse u provedbi aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava.

Analiza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Izdvojiti koji su elementi konkretnih aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava specifični u pojedinim zemljama;

Usporediti navedene elemente;

Analizirati relevantnu domaću i stranu ustavnu i ustavnosudsku praksu u području ozbiljenja aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava u komparativnom smislu;

Razlikovati normativne i praktične posljedice ozbiljenja aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava.

Sinteza

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Konstruirati sofisticirana objašnjenja i zakonitosti funkcioniranja različitih modela organizacije ustavnih i političkih institucija;

Predložiti eventualne normativne, ustavne i zakonske promjene u cilju ostvarenja optimalnih rješenja za primjenu aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;

Izgraditi normativno obrazloženje za primjenu aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;

Formulirati konkretna pravna rješenja za unapređenje i primjenu aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava

Vrednovanje

Nakon uspjeha savladanog predmeta doktorand će moći:

Preispitati stvarno funkcioniranje i učinke aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava u povijesnoj i komparativnoj perspektivi;

Usporediti stvarne učinke različitih sustava u navedenom području na ustavnopravnu, političku i društvenu zbilju;

Vrednovati prednosti i nedostatke pojedinih komparativnih ustavnih sustava u ozbiljenju aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava te ih staviti u znanstveni okvir objašnjenja;

Procijeniti do koje mjere i na koji način određeni komparativni ustavnopravni sustavi odgovaraju potrebama koje postavlja opće načelo vladavine prava, odnosno zahtjevi konstitucionalizma i ustavne vladavine.

Opće (generičke) vještine

Nakon uspješno usvojenog predmeta doktorand će moći:

- javno prezentirati usvojene ishode učenja;
- izraziti se jasnim tekstom tumačeći svoja stajališta u argumentiranoj debati;
- razumjeti pravnu, društvenu i političku uvjetovanost pojave i izbora određenog modela organizacije i provedbe aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava;
- razumjeti i kritički vrednovati praktične posljedice koje odabir određenog modela provedbe aktualnih i složenih pojmova i koncepata sadržaja ustavnog prava ima na ustavnopravnu i opću društvenu zbilju.

Praćenje i vrednovanje rada studenata tijekom nastave i oblici provjere znanja

Interaktivna nastava: predavanja, analiza odluka ustavnih sudova, analiza komparativnih ustavnih dokumenata i ostalih relevantnih izvora prava. Mentorsko vođenje istraživačkog rada studenata usmjereno na objavljivanje znanstvenih radova. Sudjelovanje studenata u znanstvenim projektima Katedre za Ustavno pravo i interdisciplinarnim projektima Fakulteta.

Usmeni ispit ili izrada i obrana pismenog znanstvenog rada. Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom.

Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje izlaznih kompetencija

Kvaliteta i uspješnost izvedbe kolegija prati se redovitim evidencijama održane nastave, pohađanja nastave, položenih ispita, provedenih originalnih znanstvenih istraživanja te anonimnim anketama polaznika nakon odslušanog semestra. Informacije o zadovoljstvu doktoranada koriste se za unapređenja kvalitete izvedbe nastave.

Obveze studenata

Pohađanje i sudjelovanje u svim oblicima nastave; istraživački rad; usmeni ispit ili obrana pismenog znanstvenog rada.

Obvezna literatura

Smerdel, Branko: Ustavno uređenje europske Hrvatske, Narodne novine, Zagreb, 2013.

Smerdel, Branko, O ustavima i ljudima, Informator, Zagreb 2012.

Constitutional Law of the EU Member States, Besselink, L; Bovend Eert, P; Broeksteeg, H; De Lange, R; Voermans, W. (ur.), Deventer Kluwer, 2014.

Key Developments in Constitutionalism and Constitutional Law, Basta Fleiner, Lidija i Marinković, Tanasije (ur.), Eleven International Publishing, The Hague (2014.)

Kostadinov, Biljana, Predsjednik Republike - mimikrija Ustava Hrvatske prema ustavnom modelu Francuske, u: Ustavi i demokracija - strani utjecaji i domaći odgovori (Bačić, Arsen; Barbić, Jakša - ur.) Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2012., str.207.-230.

Smerdel, Branko; Gardašević, Đorđe (ur.), Izgradnja demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske u razvojnoj perspektivi, Hrvatska udruga za ustavno pravo, Zagreb, 2011. (odabrana poglavlja)

Smerdel, Branko, Constitutional Design, Development and Prospects of the Croatian "Hybrid" Parliamentary Government; Ustavni položaj predsjednika republike, Kaučič, Igor (ur.), Maribor: Inštitut za lokalno samoupravo in javna naročila, Maribor, 2016., str. 73-100.

Smerdel, Branko, Temeljne značajke ustavnog poretka Republike Hrvatske na dvadesetu obljetnicu "božićnog Ustava", Ustav Republike Hrvatske, Foretić, Davorka (ur.), Zagreb: Novi informator d.o.o., 2010., str. 85-155.

Osnovna izborna literatura

Smerdel, Branko, Konstitucionalizam i stabilnost ustava, Europske perspektive demokratske Hrvatske, Zagreb: Hans Seidel Stiftung, 2001., str. 93-101.

Smerdel, Branko, Evolucija predsjedničke vlade u SAD: Kongresni veto, Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 1986.

Smerdel, Branko, Kako djeluje američki predsjednički sustav. Ustavno značenje budžetske krize 1995. godine, Politička misao, 1/1996, str.21.-29.

Radna skupina predsjednika RH: Izrada stručne podloge mogućeg prijedloga ustavnih promjena, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 50, 3/2000, str. 373-450.

Smerdel, Branko, Ustavne promjene i hrvatski parlamentarni sustav - argumenti u prilog pozitivnog ustavnog modela ustrojstva vlasti, Liber amicorum in honorem Jadranko Crnić (1928.-2008.), Kačer, Hrvoje; Momčinović, Hrvoje; Žuvela Mladen (ur.), Zagreb: Novi informator, 2009., str. 37-73.

Smerdel, Branko, Konstitucionalizam i promjena vlasti, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1-2/2000, str.5.-30.

Smerdel, Branko, Hrvatski pravni sustav i ustavno načelo vladavine prava, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 6/2001, str.1149.-1162.

Smerdel, Branko, Promjena vlasti i izgledi ustavne vladavine, u: Hrvatska - kako dalje: zadanosti i mogućnosti (Kregar i drugi), Miko Tripalo, Zagreb, 2004.

Smerdel, Branko, Parlamentarni sustav i stabilnost hrvatskoga Ustava: Slijede li nakon predsjedničkih izbora nove promjene ustrojstva vlasti?, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 1/2010, str.7.-44.

Smerdel, Branko, Ustavna revolucija, demokratska tranzicija i vladavina prava, u: Liber amicorum Mihajlo Dika: zbornik radova u čast 70. rođendana prof. dr. sc. Mihajla Dike, Uzelac, Alan, Garašić, Jasnica i Maganić, Aleksandra (ur.), Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb (2013.), str. 27-45.

Smerdel, Branko, Design and Operation of the "Hybrid" Presidency – Evaluation of the Power-Sharing in the Croatian Top Executive, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, 65 (2015) 2, str. 181-212.

Smerdel, Branko, Problemi tranzicije i povratak ustavnom inženjerstvu, Revus – revija za europsko ustavnost, 7 (2011) 16, str. 7-11.

Smerdel, Branko, Ustav RH nakon ustavnih promjena 2010. godine, Hrvatska pravna revija 10 (2010) 9, str. 1-8

Smerdel, Branko, Teorija o ustavotvornom inženjerstvu i njezin utjecaj na izgradnju demokratskih ustavnopravnih institucija Republike Hrvatske, u: Ustavi i demokracija – strani utjecaji i domaći odgovori, Bačić, Arsen i Barbić, Jakša (ur.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb (2012.), str. 71-104.

Smerdel, Branko, Zadaće pravne znanosti i pravničke struke na dvadesetu obljetnicu „Božićnog Ustava“ – ustavni izbor i procesi ostvarivanja najviših ustavnih vrednota i strateških ciljeva Republike Hrvatske, u: Okrugli stol "Dvadeseta obljetnica Ustava Republike Hrvatske", zbornik radova, Bačić, Arsen (ur.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb (2011.), str. 41-60.

Smerdel, Branko, Politička etika, ustavna vladavina i sukob interesa, Vladavina prava, 3/1999, str.57.-85.

Kostadinov, Biljana, Suvremeni francuski parlamentarizam (1958.-2002.), Pravni fakultet u Zagrebu, Zagreb, 2004.

Na temelju popisa dopunske literature (koji nije zatvoren i koji se periodički ažurira u skladu s dinamikom objave novih radova relevantnih za područje koje obuhvaća sadržaj predmeta), student bira ispitnu literaturu u dogovoru s nastavnikom. Popis dopunske literature nalazi se u repozitoriju na web stranici Katedre za ustavno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.